

Input // output

Zoeken

Hoewel het internet het zoeken naar producten aanzienlijk heeft vergemakkelijkt, zijn er bepaalde eigenschappen waarvoor de consument naar de winkel moet stappen. Bij bijvoorbeeld het kopen van een auto kan de consument de technische specificaties en prijs zelf opzoeken, maar moet hij of zij voor de rijervaring een testrit maken bij de autodealer. In deze situatie zal de consument neigen naar de aanbieder waarvan de vooraf observeerbare specificaties het gunstigst zijn. Haan *et al.* presenteren een consumenten-zoekmodel waarin bedrijven een

product aanbieden met twee specificaties waarvan één vooraf bekend is en de andere pas nadat de consument zoekkosten maakt. Met dit model voorspellen de auteurs dat aanbieders hun prijzen zullen verlagen om consumenten aan te trekken en te behouden. Zoekkosten maken het kostbaar voor consumenten om over te stappen naar een andere aanbieder.

Haan, M.A., J.L. Moraga-González en V. Petrikaite (2015) Price and match-value advertising with directed consumer research. *SOM Research Report*, 15(012-EEF).

Ondernemende ecosystemen

Niet veel kleine en nieuwe ondernemingen, maar een selecte groep ambitieuze ondernemers stimuleert de economie. Dit heeft een overgang in werking gezet in het denken over ondernemerschap, van het verhogen van kwantiteit naar het verhogen van kwaliteit. Een benadering die begint bij de rol van de individuele en ambitieuze ondernemer zou hierbij als raamwerk kunnen fungeren. Stam onderzocht de literatuur omtrent de zogeheten ondernemende ecosystemen, waarin niet de onderneming maar de ondernemer een prominente rol inneemt, in relatie tot zijn omgeving. Hoewel de benadering de prestaties en de zwaktes van economische systemen kan verklaren, ontbreekt het vooralsnog aan empirische ondersteuning en afbakening. Het perspectief biedt nog weinig inzicht of een succesvolle onderneming de oorzaak of juist het gevolg is van een succesvol ecosysteem. Daarnaast is het onduidelijk hoever een ecosysteem geografisch kan strekken. Desalniettemin moedigt deze benadering de eerdergenoemde verschuiving van kwantiteit naar kwaliteit aan, waarin het beleid enkel een omgeving dient te creëren waarin ondernemerschap kan bloeien.

Stam, E. (2015) Entrepreneurial ecosystems and regional policy: a sympathetic critique. *USU Discussion Paper*, 2015(07).

Leerprestaties

Waarvoor presteren Afrikaanse scholieren slechter dan scholieren uit een OESO-land? Onderzoek van Bietenbeck *et al.* met schoolgegevens uit dertien Afrikaanse landen in de jaren 2000 en 2007 onthult dat vooral het gebrek aan bekwaame docenten de leerprestaties verslechtert. Investerings in voorzieningen zoals schoolboeken blijken daarentegen maar een gering positief effect te hebben. Omdat voorzieningen en docenten elkaar complementeren, moet een overheid volgens de auteurs in zowel voorzieningen als docenten investeren om de leerprestaties te verbeteren.

Bietenbeck, J., M. Piopiunik en S. Wiederhold (2015) Africa's skill tragedy: does teachers' lack of knowledge lead to low student performance? *CESifo Working Paper*, 5470.

Winstdeling

In hoeverre delen werknemers in winsten? Het gebruikelijke arbeidseconomische perspectief richt zich op de winstelasticiteit van lonen, maar beperkt zich enkel tot het bedrijfsniveau. Dobbelaere en Mairesse beschrijven twee alternatieve benaderingen, om winstdeling te meten, maar dan op industriële niveau. Met een productiviteitsbenadering kijken ze naar het verband tussen productie-elasticiteit van arbeid en omzet, en met een accountingmethode kijken ze naar winstdeling op basis van boekhoudingen. De auteurs schatten de winstdeling vanuit de drie benaderingen op basis van gegevens van ruim zestigduizend Franse werknemers in de periode 1984–2001. Bij zowel de productiviteitsmethode als de accountingmethode vinden de auteurs een winstelasticiteit van het loon op 0,30, terwijl de elasticiteit vanuit de arbeidseconomische benadering lag tussen 0,08 en 0,16. Voor vergelijkend onderzoek, bijvoorbeeld naar geslacht of vaardigheid, leent de standaardbenadering zich het beste. Voor onderzoek naar de gevolgen voor winstdeling van een veranderende omgeving zoals na privatisering is de productiviteitsbenadering het meest bruikbaar.

Dobbelaere, S. en J. Mairesse (2015) Comparing micro-evidence on rent sharing from three different approaches. *UNU-MERIT Working Paper*, 029.

Wegtransporteurs

In 2014 vonden dagelijks gemiddeld 17.000 Nederlandse ritten van wegtransporteurs plaats in België. De helft ervan betrof verkeer tussen Nederland en België. Van alle ritten vanuit Nederland naar België had bijna 40 procent als bestemming de provincie

17.000

Dagelijkse ritten van Nederlandse wegtransporteurs in België

Antwerpen. Alleen al naar het Antwerps havengebied werden dagelijks meer dan 1200 ritten gemaakt. Vooral levensmiddelen en handelsgoederen vonden hun eindbestemming in het Antwerpse havengebied. CBS (2015) Dagelijks 17 000 ritten Nederlandse wegtransporteurs in België. *CBS Persbericht*, 19 augustus.

Patentlicenties

Overheden in ontwikkelingslanden maken gebruik van dwanglicentie ofwel de mogelijkheid om licenties voor octrooien te verschaffen zonder de octrooihouders om toestemming te vragen. De vraag is welk effect dwanglicentie heeft op innovatie. Baten *et al.* onderzochten deze vraag met gegevens over Amerikaanse octrooien in handen van Duitsers ten tijde van de Eerste Wereldoorlog. In 1918 werd in de VS de Trading-with-the-Enemy act van kracht, die stelde dat de Amerikaanse overheid licenties van vijandelijke octrooihouders voortaan vrij mocht verstrekken. De auteurs onderzochten bijna 80.000 octrooien die Duitsers tussen 1900 en 1930 verwierven voor chemische uitvindingen. De wet bleek het aantal Duitse octrooien op het vlak van chemie met 28 procent te vergroten. De toegenomen concurrentiedreiging voor zittende octrooihouders vergrootte hun R&D-inspanning, waardoor innovatie toenam. Volgens de auteurs kan dwanglicentie een effectieve innovatiestrategie zijn voor overheden, zolang ze het instrument met mate toepassen.

Baten, J., N. Bianchi en P. Moser (2015) Does compulsory licensing discourage innovation? Evidence from German patents after WWI. *NBER Working Paper*, 21442.

Asociale markt

Doet marktinteractie de sociale verantwoordelijkheid eroderen? Irlenbusch en Saxler onderscheiden drie belangrijke kenmerken van marktinteractie: de mogelijkheid om verantwoordelijkheid op anderen af te schuiven doordat er meerdere partijen bij betrokken zijn, de mate van zicht op wat anderen doen om te kunnen leren wat sociaal gepast is en de perceptie dat een transactie op een markt plaatsvindt doordat er typische marktterminologie als 'prijzen', 'verkopen' en 'winst' gebezigd wordt (marktframing). In experimenten blijkt de mogelijkheid tot afschuiving van verantwoordelijkheid de deelnemende studenten aan te moedigen voor zichzelf te kiezen, vooral als de transactie als markttransactie is geframed. Zicht op het gedrag van anderen lijkt een groot deel van de deelnemers te overtuigen om zich sociaal verantwoordelijk te gedragen door niet voor zichzelf maar voor het goede doel te kiezen. Vooral de marktframing is bepalend en de vervolgvraag is waarom.

Irlenbusch, B. en D. Saxler (2015) Social responsibility in market interaction. *IZA discussion paper*, 9240.

Onvoorspeld

Wat heb je aan een professionele voorspeller? Nibbering *et al.* onderzochten wat zij voorspellen ten opzichte van voorspelmodellen. Ze deelden economische tijdreeksen op in trendgroei, conjunctuureffecten en onregelmatig effecten. Volgens schatten ze met verschillende modellen welk deel van de tijdreeksen de panelleden van het Amerikaanse Survey of Professional Forecasters verklaren. Dat blijken alleen de variaties door trendgroei en conjunctuureffecten te zijn die ook modellen al verklaren; ook voor professionele voorspellers blijven onregelmatige effecten een mysterie.

Nibbering, D., R. Paap en M. van der Wel (2015) What do professional forecasters actually predict? *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 2015(095/III).

Voorwaardelijk kapitaal

Voorwaardelijk kapitaal is een vorm van vreemd vermogen, vaak obligaties, dat bedrijven verplicht omzetten in aandelen als bepaalde indicatoren gerelateerd aan financiële stress worden getriggert. Martynova en Perotti ontwierpen een model waarin ze het risico onderzochten bij voorwaardelijk kapitaal ten opzichte van andere vormen van vermogen. Zo komt uit het theoretische model naar voren dat voorwaardelijk kapitaal superieur aan is obligaties in de zin dat het excessief risiconemen voorkomt, maar de mate van deze risicovermindering afhangt van de eerder vooraf ingestelde indicatoren.

Martynova, N. en E. Perotti (2015) Convertible bonds and bank risk-taking. *DNB Working Paper*, 480.

Arbeidsmarktprogramma's

Card *et al.* analyseerden de effectschattingen in ruim 200 econometrische evaluaties van actief arbeidsmarktprogramma's over de hele wereld. De auteurs classificeren schattingen naar programmatype, soort deelnemer, tijdshorizon en type effect (richting, significantie en grootte ervan). De auteurs concluderen dat de gemiddelde effecten op korte termijn nagenoeg nul zijn, maar na twee à drie jaar na afronding van een programma positiever worden. Daarnaast blijken effecten groter als het programma menselijk kapitaal helpt opbouwen. Verder is het effect vooral groot voor vrouwen en langdurig werklozen. Tot slot zijn effecten van arbeidsmarktprogramma's bij uitstek positief tijdens recessies.

Card, D., J. Kluve en A. Weber (2015) What works? A meta analysis of recent active labor market program evaluations. *IZA discussion paper*, 9236.

Strafbare jongeren

Strafbaar gedrag en arrestatie vergroten de kans dat iemand vroegtijdig de school verlaat. Dit constateerden Ward *et al.* op basis van analyse van gegevens uit een enquête die sinds 1997 onder duizenden destijds schoolgaande Britse mannen loopt. Vooral crimineel gedrag dat geld oplevert zorgt ervoor dat iemand sneller van school afgaat. Hoe eerder arrestatie of strafbaar gedrag zich voordoet, hoe groter het effect op de kans op vroegtijdige schoolverlating. De auteurs verklaren deze resultaten uit het feit dat zich meer crimineel kapitaal kan opbouwen, waardoor schoolbezoek relatief onaantrekkelijker wordt. Verder tonen de onderzoekers aan dat minder onderwijs als gevolg van strafbaar gedrag minstens zo groot is als minder onderwijs door arrestatie. Dit benadrukt de noodzaak om bij beleid tot misdaadpreventie onder jongeren niet alleen aandacht te hebben voor jongeren die in aanraking komen met justitie.

Ward, S., J. Williams en J. van Ours (2015) Bad behavior: delinquency, arrest and early school leaving. *CEPR discussion paper*, 10755.

Stijging werkende vrouwen

Ongeveer 400.000 vrouwen voegden zich in Nederland in de afgelopen tien jaar toe aan de werkzame bevolking. Deze stijging was evenredig verspreid over de beroepen, maar betrof vooral de 45-plussers. Hoewel het aantal werkzame mannen sinds 2005 minder

3,8

miljoen vrouwen

is gestegen dan het aantal werkzame vrouwen, zijn er nog altijd 4,5 miljoen mannen aan het werk tegenover 3,8 miljoen vrouwen.

CBS (2015) Meer werkende vrouwen. *CBS Persbericht*, 17 augustus.